

Marinehistorisk Tidsskrift

FEBRUAR 1977

10. ÅRGANG

NR. 1

MØDEINDKALDELSER INDE I BLADET

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT
februar 1977, 10. årg. Nr. 1

Udgives af
Marinehistorisk Selskab
Selskabet Fregatten Jyllands
Venner og Selskabet Orlogs-
museets Venner

Redaktion og ekspedition:
Cand.mag. Hans Chr. Bjerg
Jellerød Have 117
2980 Kokkedal, 02-86 18 28

Udsendes
4 gange om året til medlem-
merne af de tre udgivende
selskaber

Abonnement
kan tegnes gennem de udgivende
selskaber eller ved henven-
delse til ekspeditionen

Eftertryk
med kildeangivelse tilladt

Forsiden forestiller den ene
side af den medalje, som
blev præget i anledning af
Niels Juels sejr i Køge Bugt
1. juli 1677. Den latinske
indskrift kan oversættes til
"Således dæmpes uroligheder
i Østersøen".

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT

har måttet sige farvel til fru L. Corvi-
nius, der gennem mange år har renskre-
vet tidsskriftet, og med entusiasme har
fulgt dets vækst. Desværre er fru Cor-
vinus ikke længere i stand til at påtage
sig dette arbejde, hvorved modtagerne
af nærværende tidsskriftsnr. kan kon-
statere at skrifttyperne er anderledes.
På grund af dette forhold valgte vi at
udskyde det 4. nummer i 1976, såle-
des at numrene i samme årgang kunne
stå ens.

Det år, vi er gået ind i, er 300-års
mindeåret for den dansk-norske søsejr
i Køge Bugt ud for Stevns den 1. juli
1677. Vi har derfor valgt en forside,
der har at gøre med dette slag, nem-
lig den smukke revers af den store
medalje, som blev givet Niels Juel ef-
ter slaget af kongen Christian 5. Dette
slag kommer man uden tvivl til at høre
om i det kommende år. Sekretæren for
Marinehistorisk Selskab udsender i for-
året en stor biografi over søhelten Niels
Juel og Marinestaben udsender i samar-
bejde med Søe-lieutenant-Selskabet om-
kring den 1. juli i år et lille jubilæums-
skrift. Endelig udsender Marinehistorisk
Selskab en mindre bog på engelsk om
Niels Juel og hans virksomhed.

HANS CHR. BJERG

MARINEHISTORISK SELSKAB

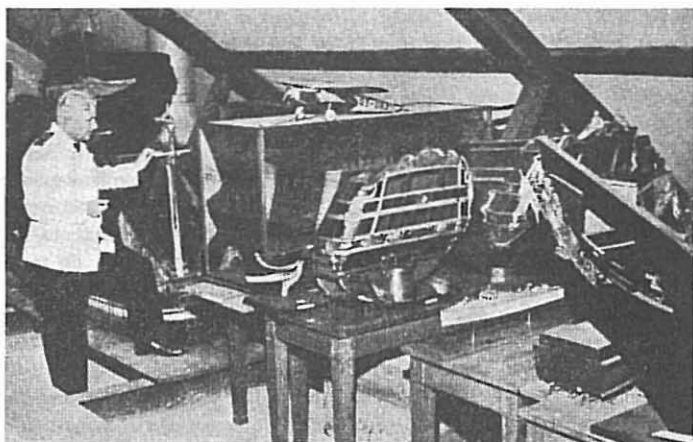
Marinehistorisk Selskab indbyder sine medlemmer til rundvisning i Holmens
kirke med pastor, dr. theol. Børge Ørsted som cicerone

onsdag den 9. marts 1977 kl. 20

Holmens kirke har gennem sin over 350-årige eksistens været flådens sær-
lige kirke og rummer adskillige minder af marinehistorisk betydning. Der vil
også være lejlighed til at bese kapellet, hvor både Niels Juels og Tordenskiolds
sarkofager står opstillet.

Efter rundvisningen vil der blive serveret kaffe med brød for 5 kr. Tilmel-
ding hertil må ske til arkivar H.C. Bjerg på 01-12 38 78/2308 eller 02-86 18 28
senest mandag den 7. marts.

Styrelsen

Kommandørkaptajn R. Steen Steensen fotograferet i den opmagasinerede historiske modelsamling på Fjernkendingsskolens loft i midten af 1950'erne.

IN MEMORIAM

Kommandørkaptajn Robert Steen Steensen
f. 4. juni 1898 d. 27. december 1976

Den marinehistoriske forskning og interesse i Danmark har mistet en af sine mest fremtrædende skikkelser i vor tid. Det er min sørgelige pligt at meddele, at formanden for Marinehistorisk Selskab, kommandørkaptajn R. Steen Steensen er død. Han blev sekondløjtnant i Flåden i 1919, søløjtnant I i 1923, kaptajnløjtnant 1930, orlogskaptajn 1937 og kommandørkaptajn i Reserven 1947 og ophørte tjenesten i Søværnet i 1968.

Allerede tidligt vist Steensen talent for at skrive om krigsskibe især de moderne og alle de forhold, der er knyttet til disse og dets udvikling, det være sig tradition, teknik og historie. Hans første artikel i Tidsskrift for Søværnen er fra 1931, og i dette tidsskrifts årgange kan man helt op til for et par år siden få et tydeligt bevis på Steensens store flid og hans interesseområder. Hans pen var let og emnerne interessante. Forklaringen på, at hans fagartikler var så letlæste var ganske enkelt den, at han var et litterært talent, hvilket fremgår af den gribende roman, han udsendte 1943 med titlen SANNA og som var en fortælling fra Grønland, samt af science-fiction-romanen KAMPEN UNDER NORDPOLEN fra 1958. Fagligt set var Steensens primære område typesystematiske og sammenlignende studier af moderne krigsskibe. Dette gav sig udslag i hans første bog fra 1942 ALVERDENS KRIGSSKIBE, som vakte interesse og opsigt og som vel i dag må siges at have været banebrydende i hjemlig og til dels også i udenlandsk sammenhæng. Man så her en helt ny stil, den kommenterede, typeinddelte marinekalender, en stil, der ligesom gav skibene mere liv end den de havde i de mere gængse

marinekalendre. Denne bog, ligesom efterfølgeren fra 1953 med samme navn, er svære at opdrive i dag. For mig at se kan der ikke være tvivl om, at disse bøger har været inspirationen til manges interesse for dette århundredes krigsskibe. Gennem sin skribentvirksomhed som krigsskibs- og marinehistoriker var det helt naturligt, at han deltog i de bestræbelser, der førte til dannelsen af Marinehistorisk Selskab den 5. marts 1951, hvor han blev valgt til næstformand. Ret hurtigt overtog han imidlertid formandsposten, som han bestred indtil sin død. Dette selskab var utvivlsomt et hjertebarn for Steensen og det kom også til at nyde godt af hans flid. I selskabets skriftserie udsendte han efterhånden en hel buket af monografier om de moderne danske krigsskibstyper. Bøger, der alle er efterspurgt såvel herhjemme som i udlandet. Steensen var sig meget bevidst, hvilken propaganda for Søværnet hans bøger var, og det glædede ham at konstatere, at hans bøger blev læst af mange unge, ligesom ca. 1/3 af Marinehistorisk Selskabs medlemmer var unge, der var under uddannelse. Han var som formand åben over for de initiativer, som kom fra disse kredse. Således skrev han indledningen til nærværende tidsskrift, da dette startede beskedent i 1967 og han kom også til at åbne den første danske maritimhistoriske konference, som Marinehistoriske Selskab tog initiativet til i 1974.

Skønt dette tidsskrifts læsere først og fremmest kendte Steensen som marinehistoriker og forfatter, så skal et enkelt træk fra hans tjeneste i Søværnet fremhæves, nemlig hans ledelse af Fjernkendingsskolen. Det var først og fremmest på Steensens initiativ, at denne enestående institution blev etableret af Søværnet i 1947, og som han blev chef for gennem 20 år. Gennem denne virksomhed fik han for alvor brug for sine talenter, og han gjorde en enorm indsats. Den hjemløse modelsamling på Holmen blev placeret under samme tag som Fjernkendingsskolen, og det var derfor naturligt at bede Steensen have opsyn med denne, hvorfor han fra 1952 og indtil sin fratræden fra tjenesten var kommitteret ved modelsamlingen.

Steensen har gennem sin forfattervirksomhed sat sig dybe og varige spor i den danske marinehistoriske litteratur. Gennem sit virke som formand for Marinehistorisk Selskab kom han til at virke som katalysator for en stigende interesse for flåden, dens historie og dens skibe. Vi er i så henseende mange, der står i gæld til ham.

Æret være hans minde!

Hans Chr. Bjerg

P.S. I næste nummer af Marinehistorisk Tidsskrift bringes en bibliografi over kommandørkaptajn R. Steen Steensens mange artikler, bøger og redaktioner.

MEDEDELSER FRA SELSKABET "FREGATTEN JYLLANDS VENNER"

Generalforsamling

I henhold til vedtægterne indkaldes til ordinær generalforsamling i Selskabet "Fregatten Jyllands Venner"

torsdag den 24. marts 1977 kl. 19.30

i Tøjhusmuseets foredragssal, Frederiksholms Kanal 29, København K

Dagsorden iflg. vedtægterne:

- 1) Valg af dirigent
- 2) Formanden aflægger beretning om selskabets virksomhed i det forløbne år
- 3) Kassereren forelægger det afsluttede og reviderede regnskab for det forløbne år
Regnskabet findes trykt i nærværende nummer af MHT, men ligger iøvrigt til fremsyn hos kassererens bopæl, hvor interesserede kan henvende sig.
- 4) Valg af bestyrelse.
Bestyrelsen har siden sidste generalforsamling suppleret sig med overinspektør F. Askgaard, Tøjhusmuseet. Dette kræver efter vedtægterne godkendelse på den efterfølgende generalforsamling. Kommandørkaptajn K. Hertz og politiassistent S. A. Jensen er begge på omvalg.
- 5) Valg af statsaut. revisor
- 6) Eventuelt.

Foranlediget af en forespørgsel er det med juridisk bistand fastslået, at der ved generalforsamlingen ikke kan stemmes ved fuldmagt.

Sekretæren meddeler, at der ved den årlige kontingentindbetaling har været et par tilfælde, hvor manglende afsenderadresse gør det umuligt for kasserer og sekretær at redressere eventuelle misforståelser. Bl.a. er modtaget en opkrævning retur med påskrift om, at den pågældende er livsvarigt medlem siden 1963. Men manglende afsenderadresse gør, at den pågældende ikke kan findes i kartoteket. Vedkommende bedes venligst kontakte sekretæren. Bestyrelsen har p.t. følgende sammensætning:

Kommandørkaptajn K. Hertz (formand), civilingeniør H.E. Raun (kasserer), oberstløjtnant A.V. Skjød (sekretær), overinspektør F. Askgaard, arkivar i Rigsarkivet Hans Chr. Bjerg, overlæge J.H. Bastrup, politiassistent S.A. Jensen, kommandør E.V. Jørgensen og kaptajnløjtnant A. Rust Nielsen.

Bestyrelsen

Selskabet "Fregatten Jyllands Venner".

Regnskab for året 1976.

Regnskab for tiden

INDTÆGTER.

Beholdning den 1. januar 1976:

Likvide midler	51.935,01	
165.000 kr. obligationer, kursværdi	<u>92.202,50</u>	144.137,51

Medlemskontingent:

Vedrørende 1976	11.908,67	
Vedrørende 1977 (indgået i december 1976) ...	<u>6.055,00</u>	17.963,67

Gaver 315,00

Renter 15.020,60

Modtaget statstilskud 20.000,00

Kursgevinst ved udtrækning af obligationer 377,50

kr. 197.814,28

1. januar - 31. december 1976

UDGIFTER.

Marinehistorisk Tidsskrift (1975) 2.641,66

Køb af souvenirs, der sælges af Fællesudvalget for
Fregatten "Jylland"s Bevarelse, samt andre udgifter
for Fællesudvalget:

Souvenirs 10.994,57
Udlæg vedrørende udstilling 3.500,00
14.494,57

Forskellige udgifter:

Porto og kontorartikler 2.237,59
Maskinskrivning, duplikering og andre
sekretariatsudgifter 3.419,98
Rejse- og mødeudgifter 1.019,30
Depotgebyr 355,00
Revision 1975 600,00
Diverse 300,00
7.931,87

Kursregulering af obligationsbeholdning (kurstab) 8.165,89

Beholdning den 31. december 1976:

Kassebeholdning 13,19
Postgirokonto 18.146,28
Handelsbanken, anfordring 11.484,88
Handelsbanken, opsigelse 33.605,94
63.250,29

Obligationer, nom. 189.000 kr. til kursværdi jfr.

omstående oversigt 101.330,00 164.580,29

kr. 197.814,28

Foranstående regnskab er opstillet af os på grundlag af selskabets kasse-
bog, som vi har revideret. Vi har kontrolleret beholdningernes tilstedeværelse.

København, den 19. januar 1977.

REVISIONS- OG FORVALTNINGS-INSTITUTET
AKTIESELSKAB

Victor Rasmussen
statsaut. revisor

Christoffersen
statsaut. revisor

FREGATTEN "JYLLAND"

Som Irma-idepose nr. 21 er udsendt en bærepose påtrykt oplysninger om fregatten Jylland. Et par stykker af teksten skal gengives nedenstående.

"Med fregatten "Jylland" har vor generation arvet en uafviselig bevaringsopgave: at sikre dette verdens største eksisterende træskib for eftertiden. "Jylland" er et vidnesbyrd om den danske skibsbygningstradition omkring 1860, da Holmens stab præsterede en indsats, som næppe før eller siden er overgået. Selvom skibet idag ligger delvis som en ruin, er alle væsentlige elementer i skroget bevaret, og hvis "Jylland" placeres i en dok med ordentlig understøtning og afdækning, vil nedbrydningen kunne standses og de hidtidige deformationer kunne elimineres. Med det udgangspunkt vil man senere kunne restaurere skibet helt eller delvist.

Ole Crumlin-Pedersen
museumsinspektør, civilingeniør
Nationalmuseet
Skibshistorisk Laboratorium"

"Fregatten "Jylland" er et problembarn med mange fædre - formelt Forsvarsministeriets ejendom, sagligt og i mindre omfang økonomisk støttet af Kulturministeriet, udlånt til og opankret i Ebeltoft og i praksis forvaltet af en privat forening. Denne forening - "Selskabet fregatten Jylland Venner" - virker som forretningsudvalg for det større organ "Fællesudvalget til Fregatten Jyllands Bevarelse", der er en sammenslutning af foreninger og institutioner, der støtter fregatsagen.

Venneselskabet søger gennem kontakt med og påvirkning af statslige myndigheder at få bragt fregatten under ordnede forhold, således at egentligt restaureringsarbejde kan påbegyndes efter en økonomisk holdbar plan. Selvom de yderst beskedne tilskud fra staten suppleres med entreindtægten fra et betydeligt antal besøgende på fregatten, er der ikke midler til iværksættelse af egentlig restaurering.

Selskabet har i dag ca. 375 medlemmer. En forøgelse af medlemstallet vil give større mulighed for at gøre en aktiv indsats for fregatten.

Tegn derfor et medlemsskab af selskabet ved at indsende omstående indmeldelsesblanket. Kontingentet er 35 kr. årligt. Medlemmerne holdes orienteret om fregatarbejdet gennem tilsendelse af "Marinehistorisk Tidsskrift", og har fri adgang til fregatten. Yderligere oplysninger kan fås på tlf. TRIA 5707, lokal 251.

Selskabet
Fregatten Jyllands Venner"

Fregatten JYLLAND

En redegørelse af Kai Hertz

Fregatten har i sin eksistensperiode ført en begivenhedsrig tilværelse. Efter mange glørværdige tildragelser i aktiv tjeneste har den efter at være gået på pension gentagne gange været udsat for chok med truende dødsdom hængende over sig. Det er hidtil lykkedes at bjerge den igennem anfaldene, selv om dens almenbefindende må siges at have været aftagende.

For ca. $\frac{1}{2}$ år siden indtraf heftige krampetrækninger. En effektiv kur har endnu ikke kunnet foreskrives og iværksættes, men tiden må være inde til at give venner og bekendte en beretning om sygdomsforløbet. Nu skulle det for såvidt være unødvendigt for dette tidsskrifts læsere at gennemgå hele fortiden i detaljer, men dog kan der være anledning til korteligt - for nogle at oplyse om, for andre at fremdrage i erindringen træk fra sygejournalen relevante for belysning af den aktuelle situation.

Da fregatten i 1908 udgik af flådens tal indtraf som bekendt den første krise, dens salg til udlandet for ophugning.. "Behjertede danske mænd" fremskaffede midler og købte den tilbage, netop da udenlandske slæbebåde lå klar til at føre den til slagtebænken. En komité satte kræfterne ind på at samle midler til dens videre bevarelse. I 1912 blev den købt af godsejer E. Schou, Palsgård og kom på privat plejehjem i Juelsmindebugten. En overgang under 1. verdenskrig vendte den dog for en periode tilbage til aktiv militærtjeneste i Nørresundby, men vendte derefter tilbage til Juelsmindebugten i fin form.

Ved godsejer Schous død i 1925 indtrådte den næste krise. På kanten af at skulle gå til ophugning i henhold til tidligere overdragelsesbetingelser lykkedes det de stadig virkende "behjertede danske mænd" med bistand at stats- og marineminister Staunings og marineministeriets velvilje at gennemføre en overdragelse af ejendomsretten til ministeriet. En betingelse blev dog, at ministeriet forpligtede sig til at lade fregatten ophugge på orlogsværftet, når den ikke længere kunne bevares som museumsgenstand eller der ikke længere forelå en tilstrækkelig garantikapital til afholdelse af de årlige vedligeholdelses- og tilsynsudgifter. En ny komite blev dannet, som indsamlede midler, så fre-

gatten i 1928-1930 kunne gennemgå en grundig kur på skroget. Til rejsningen var der imidlertid ikke penge.

Men komitéen arbejdede. I 1954 syntes fremtiden sikret, idet staten ved skrivelse med stats- og forsvarsminister Staunings underskrift påtog sig at medvirke til fregattens bevarelse i 50 år fra 1930 at regne, såfremt ikke "særlige uforudsete, ekstraordinære omstændigheder" indtrådte.

Der var to problemer hæftet ved det lovende tilsagn. Det ene var, at de fra staten ydede økonomiske midler til bevarelsesforanstaltninger skulle hentes fra flådens vedligeholdelseskonto og den var i forvejen særdeles kneben for egentlige militære formål. Så selv om det ved indsamlede midler og med tilskud af beskæftigelsesmidler fra socialministeriet lykkedes at etablere den væsentlige del af rejsningen i 1935/36, måtte komitéen virke videre for fremskaffelse af midler. I 1936 dannedes derfor støtteselskabet "Fregatten JYLLANDS venner" med formål gennem kontingenter og indsamlinger at søge at fremskaffe vedligeholdelseskapital som supplement til det fra flådens budget forventede tilskud.

Et led i dette virke var, at fregatten i årene 1936-1950 anvendtes som logiskib for provinsbørn under disses ferieophold i København - dog var den i nogle måneder under krigen beslaglagt som logiskib for tysk personel. I det meste af denne periode blev der ikke foretaget egentlige vedligeholdelsesforanstaltninger bl.a. på grund af penge- og materielmangel. I 1950, da feriebørnsopholdene ophørte, var fregatten derfor stærkt forfalden på det ovennævnte og tiltrængtes en omfattende reparation. Flådens budget var anstrengt for opbygning af den egentlige flåde, hvorfor der ikke var midler til fregatten. Ydermere aktualiseredes det andet problem i tilsagnet i 1934, nemlig fortolkningen af formuleringen "særlige uforudsete, ekstraordinære omstændigheder". Den blev i ministeriet udlagt således, at krigsperioden betragtedes som frigørende fra løftet af 1934 og med baggrund i de manglende økonomiske muligheder på flådebudgettet trådte forpligtelsen til opbygning ind i billedet.

Men komitéen og støtteselskabet gav ikke op. I 1952 dannedes "Fællesudvalget til fregatten JYLLANDS bevarelse" bestående af komitéen, støtteselska-

bet, marineforeningen, marinehistorisk selskab og turistforeningen for Danmark. Endvidere indtrådte nationalmuseet og skovhistorisk selskab.

Det lykkedes at få ophugningsplanerne stillet i bero og med væsentligt frivillig arbejdskraft, bl.a. personel fra foreningen Kvindelige Marinere, at få rømmet op og rengjort ombord efter brugen som logiskib. Ved indsamlinger og på anden måde lykkedes det fællesudvalget i løbet af 50'erne at skaffe midler til og successivt iværksætte bevaringsarbejder. Hertil bidrog ikke mindst et ganske anseligt provenu af en landsindsamling og et landslotteri i 1958, der støttedes af et ærespræsidium på 62 personer i fremtrædende stillinger eller embeder. Der blev nu midler bl.a. til udtagning af de tunge undermøster og til at fregatten kunne overdækkes med et for vejrets indflydelse beskyttende tag, som det tidligere var tilfældet, når træskibsflåden gik i vinterhi. Endvidere blev der midler til overflytning til Ebeltoft.

I slutningen af 50'erne gav den vakte interesse for fregattens bevarelse sig udslag i, at flere provinsbyer ønskede at være hjemmehavn for den. Blandt foreliggende muligheder traf i 1960 nationalmuseet (rigsantikvaren) bestemmelse om fregattens placering i Ebeltoft. Samme år gjorde den alle pessimistiske vurderinger af den styrke og flydeevne til skamme ved villigt at lade sig bugseres til Ebeltoft - til at begynde med med en anbefalet fart på 2 knob, der undervejs uden vanskelighed kunne sættes op til godt 5.

Fregattens ejermand - forsvarsministeriet - pålagde fællesudvalget alle foranstaltninger af det økonomiske ansvar for overflytningen, der måtte ske uden udgift eller ansvar for ministeriet, ligesom fællesudvalget måtte garantere for skader og udgifter, der påførtes ministeriet i anledning af bugseringen. Dernæst bestemtes det, at efter ankomst til Ebeltoft overtog fællesudvalget ansvaret for fregattens flydeevne og for egen regning ansvaret for opsyn med og vedligeholdelse af skibet. Endelig blev det understreget, at man forudsatte, at istandsættelses- og restaureringsarbejder m.v. først igangsattes efterhånden som midler til disses gennemførelse forelå, idet udvalget ikke fra forsvarsministeriets side ville kunne forvente at modtage økonomisk bistand hertil.

Således var altså situationen i 1960. Ejeren fralagde sig enhver økonomisk forpligtelse til støtte for fregattens eksistens og bevarelse kun den i 1925 påtagne forpligtelse til at lade foretage eventuel ophugning. Ansvar for fregattens bevarelse og afklaringen af de dermed forbundne økonomiske problemer blev helt og fuldt pålagt fællesudvalget. Ser man tilbage over tiden, var der vel ikke nogen reel forskel fra tidligere forhold. Retfærdigvis må siges, at tidvis havde bevarelsesarbejdet været begunstiget af støtte fra flådens tekniske organer og også i nogen grad af modtaget økonomisk statsstøtte, men i alt overvejende grad har det været privat indsamlede midler, privat energi og idealistisk indsats, der siden 1908 har holdt liv i fregatten.

Ved overflytningen til Ebeltoft i 1960 bekostede byen etablering af fortøjningsplads og kaj anlæg. Også et mindre skibbyggerværksted bl.a. med svedekasse blev indrettet for reparationsarbejder og bearbejdning af erhvervet og skænket tømmer. Men ellers stod fremtiden til fællesudvalgets bestræbelser.

Dets virke kan betegnes som tre iøvrigt nært sammenhængende led: konserveringsarbejder og reparations/restaureringsarbejder, tilvejebringelse af midler hertil, og bestræbelser for at få fregatten anerkendt som nationalt, kulturelt og teknisk bevaringsværdigt museumsobjekt med status i lighed med talrige statsunderstøttede slotte, herregårde, møller og andre bygningsværker på landjorden.

I begyndelsen af 60'erne nedsatte nationalmuseet et udvalg der var til stor støtte for fregatarbejdet. En grundig undersøgelse af fregatten foretoges. På basis af den udarbejdedes ved et skibskonstruktionsfirma tre restaureringsoverslag, der i de følgende år dannede baggrund for bestræbelserne for at tilvejebringe restaureringskapital. Men det er sin sag at have en plan for at bjerge barnet, når faderen ikke vil vedkende sig det. Det lykkedes at få daværende kulturminister til at interessere sig for sagen. I 1964 forelå et lovforslag, hvorefter fregatten skulle overgå til en selvejende institution. Som statsstøtte kunne ydes 1½ mill. kr. - dog ikke større beløb end tilvejebragt fra privat side. Der kom folketingsvalg og lovforslaget blev aldrig fremlagt i tinget. I 1965 opnåedes hos den nye kulturminister et mindre tilskud med løfte om yderligere

støtte i 1966. Ministerskifte - sagen udsat. I 1967 forsøgt ny henvendelse i forbindelse med Ebeltoft byråd. Nationalmuseet villig til at overtage fregatten, hvis den var restaureret - selv havde museet ingen midler. I forbindelse med revision af museumsloven forsøgt opnåelse af anerkendelse som statstilskudsberettiget kulturhistorisk specialmuseum. En sådan status kunne revisionsudvalget ikke godkende efter de kriterier, det selv havde opstillet for sådanne museer.

Det vil blive for trist udover disse enkelte træk at referere forhåbninger og skuffelser i bestræbelserne for at virkeliggøre kulturministerielle udsagn om at fregatten naturligt henhører under kulturministeriets ressort. Samtlige kulturministre efter 1960 er bragt til at vise deres sympati, men er derefter gået af. Økonomisk er det kun opnået, at fregatten fra 1969 har fået andel i uddeling af tipsmidler - de første år 7500 kr. derefter 15000 kr. Dette blev i 1976 afløst af 20000 kr. på finansloven med løfte om, at samme beløb ville blive søgt tildelt i yderligere 2 år. I den skete udvikling synes der at ligge en ond cirkel. Ihvorvel kulturministeriet erkender interesse for bevarelsen, er der ingen midler medmindre tilsvarende tilvejebringes fra privat side. Private fonds o. lign. synes ikke tilbøjelige til at medvirke, medmindre det i praksis tilkendegives, at fregattens bevarelse er en statsopgave.

Siden 1960 har fregatudvalget foranstaltet vedligeholdelse og nødtørftige reparations/restaureringsarbejder eftersom tilvejebragte midler har tilladt det. Midlerne er kommet fra medlemskontingenter, entreindtægt, gaver, enkelte særlige tilskud. En stor hjælp er modtaget fra søværnet og hærens ingeniørtropper ved praktisk udførelse af særlige opgaver. For at effektivisere arbejdet fik selskabet Fregattens Venner i 1973 beføjelse til at virke som en slags forretningsudvalg for fællesudvalget med varetagelse af administration og drift. Vægten blev lagt på at opnå økonomisk gevinst for vedligeholdelse gennem udnyttelse af turistmæssige interesser. Hertil har i de senere år ikke mindst bidraget en øget indkomst ved souvenirsalg.

Virksomheden for venneskabet har i disse år som nævnt navnlig koncentreret sig om den tekniske side - vedligeholdelse/reparationer og endelig klar-

lægning af restaureringsmålet - og en afklaring af den administrative status.

I 1975 etableredes en stor udstilling ombord visende levevilkårene på gamle træorlogsskibe samt træskibsbygningens værktøj og arbejdsmidler. I forbindelse hermed fik fregatten en stor overhaling indenbords og et tilskud af beskæftigelsesmidler (17000 kr.) muliggjorde tillige udførelse af nogle restaureringsarbejder.

Som restaureringsmål havde undersøgelserne i 1962 anvist tre muligheder 1) en fuldstændig restaurering af skrog og rejsning med dokning for bundbehandling, 2) en restaurering nærlig som 1), men uden dokning, 3) en konservering af skroget med bibeholdelse af taget for med tiden at fortsætte restaurering efterhånden som der kunne fremskaffes midler dertil.

Selvom et restaureringsarbejde blev udstrakt over en længere årrække har det i flere år stået klart, at med bl. a. prisstigninger og økonomiske forhold in mente må mulighed 1) og 2) anses for urealisable, omend man dermed skuffer mange idealisters drømme. Tilbage er mulighed 3), men selv den kræver en snarlig doksætning for at kunne give skroget et forsvarligt eftersyn. Her har nationalmuseets skibstekniske sagkundskab på det seneste fremfor fast dok foretrukket en flydedok, der kan tillade en eventuel nødvendig midlertidig forlægning til et skibsværft for udførelse af større arbejder, hvortil der i Ebeltoft hverken er arbejdskraft eller faciliteter. Venneselskabet har derfor iværksat "projekt flydedok".

På det administrative område fortsatte bestræbelserne på at komme ind under kulturministeriets ressort. Linien i forhandlingerne var så at sige ubrudt: de skiftende kulturministre viste interesse og sympati, men tilsyneladende herskede en vis angst for at komme til at binde ministeriet til større økonomiske ydelser. Dog lykkedes det som bekendt, at få fregatten på finansloven, ganske vist med et mindre tilskud, men alligevel en begyndelse til anerkendelse som berettiget til statsunderstøttelse.

I løbet af 1975 begyndte Ebeltoft byråd at vise aktiv interesse for at deltage i løsningen af fregatsagen. I det foregående år havde en del artikler i lokal presse ytret misnøje med situationen og fremsat ønsket om at "komme af"

med fregatten. Selv enkelte byrådsmedlemmer havde udtalt denne tanke. Medvirkende hertil var måske, at der parallelt med en kampagne for bevarelse af gamle bygninger under nationalmuseet blev nedsat et udvalg, der planlagde en udstilling om skibe og havne set i historisk udvikling og dertil fremtidsperspektiver og propaganda for gamle skibes bevarelse. I disse planer indgik på flere havneplaner fregatten som "blikfang". Også i nogle konkurrenceprojekter om bebyggelse af asiatisk plads indgik fregatten. Alt dette kombineret med "projekt flydedok" kunne nok give anledning til misforståelser og indgive byrådet frygt for at miste byens turistattraktion.

På den anden side var der lovende lyspunkter. Søværnet havde vist interesse for bevaringsarbejdet og bl.a. ikke uvæsentligt assisteret ved etableringen af udstillingen i 1975. Denne var publikumsmæssigt og dermed økonomisk blevet en succes. Der var som nævnt opnået tilskud af beskæftigelsesmidler til reparationsforanstaltninger i forbindelse med udstillingen og der anedes mulighed for yderligere tilskud for udførelse af begrænsede definerede opgaver.

Byrådet var sent i 1974 af venneskabet blevet afæsket en klar stillingtagen til medvirken i bevaringsbestrebelse. Over for rygter om flytning af fregatten var det gentagne gange betonet, at selskabet ingen indflydelse havde herpå, men betragtede som sin opgave udelukkende at søge fregatten bevaret, hvor den end befandt sig. Som nævnt viste byrådet sig positivt for medvirken og foreslog i begyndelsen af 1975 et fællesudvalg til behandling af sagen. Hen på sommeren kom der møder i stand mellem byrådet og venneskabet med deltagelse af kulturministeren. De resulterede i, at kulturministeren gav Ebeltoft løfte om, at fregatten skulle forblive der og at økonomisk støtte til bevaringsarbejdet ville blive søgt optaget på finansloven. Endvidere blev nedsat et udvalg med repræsentanter fra byrådet, venneskabet og nationalmuseet for planlægning af bevaringsarbejdet og tilvejebringelse af midler hertil.

For at udnytte muligheden for at få tilskud fra arbejdsmarkedsnævnets beskæftigelsesmidler mens tid var, opdeltes udvalgets arbejde i to faser: 1. fase at finde frem til arbejder, som kunne iværksættes umiddelbart uden at foregribe en senere videre restaurering, 2. fase en langtidsplanlægning for den

videre restaurering med tilhørende projektering, tidstabel, omkostningsberegning m.v. 1. fase kom til at omfatte fjernelse af taget over agterskibet med reparation af dæk og skandæk, etablering af vandafløb og adgangsforhold for besøgende, samt etablering af nødudgang i forskibet og forskellige andre sikringsforanstaltninger og arbejder. I marts 1976 imødekom arbejdsmarkedsnævnet ansøgningen om midler og stillede ca. 150.000 kr. til rådighed af de på finansloven resterende beløb, hvorefter arbejdet umiddelbart iværksattes.

I løbet af sommeren 76 var de stipulerede arbejder fuldført og agterdækket blev indviet under en festlighed med overvældende publikumstilstrømning.

Det skal ikke forbigås, at visse betingelser med økonomisk konsekvens knyttet til det fra arbejdsmarkedsnævnet ydede tilskud affødte vanskelige forhandlinger mellem byrådet og venneskabet vedrørende udgiftsfordeling, men - en fin - en løsning blev fundet.

I august 76 lagdes der fra Ebeltofts side op til et fællesmøde i Ebeltoft for at drøfte det fortsatte arbejde på fregatten. Det forløb uofficielt, at Ebeltoft ikke var uvillig til, over en 10-årig periode, at stille en million kr. årlig til rådighed for fregatarbejdet under forudsætning af doksætning i tørdok i Ebeltoft. Det skal ikke benægtes, at denne offervillighed vakte nogen undren i betragtning af den tidligere holdning til økonomisk medvirken gennem årene skiftende fra afvisning under påpegen af byens begrænsede økonomiske evne til uforbindende tilsagn af væsentlig mindre størrelse og under forudsætning af, at bidrag også blev ydet fra anden side.

Den 1. september afholdtes fællesmøde i Ebeltoft, hvor det drøftedes, hvorledes en restsum fra arbejdsmarkedsnævnets bevilling samt en donation fra et jysk avisfond burde anvendes. Endvidere defineredes et næste skridt i restaureringen som grundlag for ansøgning om nyt tilskud fra arbejdsmarkedsnævnet. Det omtalte forlydende om byens offervillighed blev ikke bragt på bane.

Den 11. september kom venneskabet i besiddelse af en skrivelse af 2. september fra forsvarsministeriet til borgmesteren i Ebeltoft, hvormed tilsendtes "fotokopi af et i forsvarsministeriet udarbejdet notat vedrørende fregatten "Jyllands" overdragelse til Ebeltoft kommune, idet bemærkes, at forsvarsmini-

steriet gerne deltager i nærmere forhandlinger i sagen." Den 13. september fremkom avisomtale af "købet" af fregatten.

Nævnte notat redegør i meget koncentreret form for godsejer Schous køb af fregatten i 1912, tilbagesalget til marineministeriet i 1925, overførslen til Ebeltoft i 1960 med ansvarsoverdragelse til fællesudvalget uden udsigt for dette til økonomiske bidrag fra ministeriet. Det pointeres, at forsvarsministeriet fortsat har ejendomsretten til skibet og pligten til at lade skibet ophugge i overensstemmelse med betingelserne fastsat i 1925. Notatet fortsætter:

"Herudover har forsvarsministeriet intet ansvar for fregatten.

I anledning af Ebeltoft kommunes ønske om at overtage skibet har sagen været drøftet med justitsministeriet, som har udtalt, at betingelsen om, at administration og tilsyn er henlagt til marineministeriet, ikke er til hinder for en overdragelse til kommunen, da der i begge tilfælde er tale om en offentlig myndighed."

(Indskud. Bemærk, at forsvarsminister og justitsminister er samme person og at der ganske ses bort fra ansvarsoverdragelsen i 1960 til fællesudvalget og fra det netop anførte om forsvarsministeriets ansvar.)

Notatet fortsætter: "På grundlag af overanførte mener forsvarsministeriet, at der må stilles følgende betingelser for en eventuel overdragelse:

1. Der må af en dertil kompetent myndighed attesteres, at fregatten fortsat er bevaringsværdig som museumsgenstand.
2. Kommunen må ved overtagelsen forpligte sig til at sætte skibet i stand og til at lade det ophugge (her i landet), hvis vedligeholdelse eller restaurering senere viser sig umulig.
3. Der må udpeges en myndighed til at påse, at de stillede betingelser overholdes.
4. Videreoverdragelse må ikke finde sted uden forsvarsministeriets samtykke.

Det bemærkes endelig, at overdragelse ikke kan finde sted, før dispositionen er godkendt af de statslige bevillingsmyndigheder."

Det er senere oplyst, at Ebeltøft allerede i juni/juli gennem et lokalt folketingsmedlem havde rettet henvendelse til forsvarsministeriet om at måtte overtage fregatten, uden at have fundet sig foranlediget til at omtale dette ved møder med venneskabet i august og 1. september. Ligeledes har forsvarsministeriet ikke fundet sig foranlediget til at konferere sagen med fællesudvalget, hvilket vel havde kunnet forventes efter det i det foran refererede om fællesudvalgets placering i fregatsagen og de udvalget i 1960 af forsvarsministeriet til lagte beføjelser og forpligtelser.

Venneskabets bestyrelse trådte sammen den 13. september. Da det fra ministeriet blev bekræftet, at et notat ikke var nogen afgørelse og at sagen stadig var åben for debat, forberedtes henvendelse til ministeren.

Lad det straks være nævnt, at såfremt det for byen alene drejede sig om at opnå en garanti for, at fregatten forblev permanent i Ebeltøft, da kunne dette med lethed være gennemført uden overdragelse af ejendomsretten. Kulturministeriet havde ved et nyligt møde med bestemthed udtalt sig for denne placering og gentagne gange var det fra fællesudvalget/venneskabet tilkendegivet, at der ikke arbejdedes med planer om flytning. Imidlertid fremgik det, at byen ville eje fregatten.

Ved den indledende orientering i ministerierne stod det hurtigt klart, at forsvarsministeriet - ihvert fald på embedsmandsplan - langt fra tog afstand fra muligheden for definitivt at "komme af med" fregatten. Året før havde kulturministeren vist sin interesse for fregatten og fandt den naturligt henhørende under ministeriets ressort. Fremdraget nu, mødte en overdragelse til kulturministeriet betænkeligheder hos ministeriets embedsmænd begrundet med formodede udsigter til dermed følgende økonomiske forpligtelser.

Med disse ministerielle indstillinger måtte det ses i øjnene, at ministerierne ikke ville vige tilbage fra at godkende en overgivelse af det, som så ofte benævnedes, nationale, kulturelle bevaringsværdige museumsobjekt fra statseje til en status som en kommunes turistattraktion. Men selv for en sådan overdragelse af ejendomsretten måtte notatets betingelser i betragtning af fregattens historiske og tekniske interesse og værdi karakteriseres som ganske util-

strækkelige og vage og dermed uantagelige.

Hoveddankerne imod betingelserne drejede sig navnlig om det i stk. 2 og 3 indeholdte. At "sætte skibet i stand" er en meget vag form for betingelse. Vel især når det samtidigt overlades kommunen at bestemme ophugningstidspunkt. Der er ingen angivelse af tilsynsmyndighedens kvalifikationer og af, hvem der udpeger denne myndighed.

Principielt må man holde for, at ejendomsretten og dermed beslutningsretten til ophugning fortsat forbliver under ministerielt regium. Når man iagttaget betingelsernes pkt. 4 skulle dette ikke synes uigennemførligt.

Status som statsejendom kan ikke undervurderes, når det drejer sig om fremskaffelse af økonomiske midler fra privat side og fonds og iøvrigt heller ikke, når det drejer sig om at opnå tilskud fra arbejdsmarkedsnævnet.

Naturligvis kan det ved et ejerforhold under staten tilsikres Ebeltoft, at fregatten er i permanent deponering der. Spørgsmålet bliver da i den situation: hvor stor er Ebeltofts entusiasme og dermed offervillighed og økonomisk formåen for at være værtsby for dette såkaldte "nationale klenodie". Byens tidligere omtalte svingende indstilling med afstandstagen fra byrdefulde tilskudsarrangementer og byrådsmedlemmers udtalte ønsker om at sænke fregatten eller at lade den overføre til København kan ikke virke overbevisende for det forsvarlige i helt og fuldt at overlade fregattens skæbne til Ebeltoft.

Nationalmuseets skibstekniske sagkundskab har anbefalet en meget snarlig doksætning, et projekt som venneselskabet arbejder med og som naturligt måtte indgå i de forpligtelser, der måtte overtages af Ebeltoft. Hertil kommer, at der måtte tilvejebringes en afklaring af videreførelsen af de indtil nu af fællesudvalget/venneselskabet varetagne opgaver for fregattens konstruktionsmæssige bevarelse og administration af fregattens funktion som museum.

Efter flere forsøg lykkedes det at få foranstaltet et møde den 5. november i forsvarsministeriet, hvori dog forsvarsministeren trods givet tilsagn ikke deltog, men lod sig repræsentere ved en afdelingschef. Forud for mødet var der tilstillet ministeriet en redegørelse for fællesudvalgets/venneselskabets synspunkter og betænkelighederne ved en overførsel af ejendomsretten til Ebel-

toft. Der fremsattes forslag om en overførsel til kulturministerens område, hvilket han - som tidligere anført - før havde været positivt indstillet for blot med de forbehold, at forsvarsministeriet var enig heri, og at der ikke i overførslen måtte lægges noget forhåndstilsagn om bevillinger udover de på finansloven optagne 20.000 kr.

Det er fristende her at citere et brev af 7. maj 1976 fra kulturministeriet til arbejdsdirektoratet i anledning af ansøgning om udbetaling af beskæftigelsesmidler til fregatten. Det lyder:

"I tilslutning til derom stedfundet telefonsamtale med kontorchef . . . om udbetaling af beskæftigelsesmidler til udførelse af visse restaureringsarbejder på fregatten Jylland skal man meddele, at fregatten som tilhørende forsvarsministeriet er statsejendom, og at selskabet Fregatten Jyllands Venner indtil videre har påtaget sig ansvaret for fregattens tilstand og bevaring i forbindelse med overtagelsen af det almindelige ansvar som bruger af denne, og at fregatten som et led i bevaringsbestræbelserne og i egenskab af museumsobjekt er placeret i Ebeltøft.

Selskabet Fregatten Jyllands Venner henhører ressortmæssigt under ministeriet for kulturelle anliggender, hvorfra bevaringsinitiativet administreres og støttes, og den af selskabet overtagne forpligtelse vedr. tilstand og bevaring m.v. er sket med tiltrædelse herfra.

Til varetagelse af bevaringsformålet er der på finansloven for 1977-78 under finanslovskonto § 21 (kulturministeriets bevillinger) tilvejebragt en bevilling på 20.000 kr. til afløsning af en hidtidig tilsvarende bevilling, stillet til rådighed af ministeriets tipsmidler.

I forbindelse hermed skal det oplyses, at forsvarsministeriet nærmere har bestemt, at fregatten falder tilbage til forsvarsministeriet til ophugning, såfremt fregatten efter forsvarsministeriets skøn ikke længere kan bevares som museumsgenstand, eller hvis der ikke længere kan tilvejebringes de nødvendige midler til bevaringen.

Den støtte, som herfra ydes til selskabet i bevaringssøjemed, er udtryk for det synspunkt, at bevaringen af fregatten henhører under det interesseområde, som varetages af ministeriet for kulturelle anliggender.

Sådanne synspunkter er klart kommet til udtryk i 1964 i forbindelse med et for folkettinget privat fremsat, men ikke vedtaget lovforslag, som havde til formål at sikre fregattens bevaring, og det bør ligeledes anføres, at fregatten har været gjort til genstand for behandling i den til ministeriet for kulturelle anliggender afgivne betænkning nr. 727 om revision af museumslovene.

Under henvisning til det anførte nærer ministeriet for kulturelle anliggender således ingen betænkelighed ved at fastslå, at fregatten er statsejendom og ikke kommunal eller privat ejendom uanset overdragelsen af visse ejerbeføjelser til selskabet Fregatten Jyllands Venner, som modtager støtte herfra, og uanset placeringen i Ebeltoft, som er en følge af selskabets dispositionsadgang.

Selvom det således kan fastslås, at fregatten er statsejendom, vil man under hensyn til det foran iøvrigt oplyste kunne anbefale, at det tilskud der udbetales, såfremt hjemmel hertil foreligger, begrænses til de konkret dokumenterede udgifter, og ikke uden videre udbetales med 120% af lønudgifterne som følge af det statslige tilhørsforhold."

Ved mødet den 5. november blev fregatsagens historie gennemgået i korte træk efterfulgt af en analyse af og en debat om den nu foreliggende situation. Det fremgik ganske klart, at forsvarsministeriet så med megen velvilje på udsigten til at blive frigjort fra ejendomsretten. Kulturministeriet havde været spurgt og havde intet at erindre mod en sådan overdragelse under forudsætning af, at visse nærmere angivne forpligtelser blev pålagt Ebeltoft. Det blev endvidere oplyst, at Ebeltoft på det kommende års budget havde reserveret 300.000 kr. til fregatarbejder. Efter ministeriets synspunkt resterede der nu kun at udforme overdragelsesbetingelserne.

Efter en flere timers debat endte mødet med, at et ønske om at få de foreliggende utilstrækkelige betingelser udbygget og genforhandlet med Ebeltoft, der blankt havde godkendt de foreliggende, blev optaget af ministeriet, der mente, at et udvalg med repræsentanter fra fregatselskaberne og Ebeltoft måtte kunne samarbejde herom.

Der udarbejdedes nu kommentarer til det foreliggende udkast til overdragelsesbetingelser med forslag til revision. Af de væsentlige foreslåede ændringer kan anføres:

Det måtte være et krav, at en doksætning, hvis nødvendighed nationalmuseet havde påpeget, blev gennemført i løbet af de nærmest kommende år.

Der måtte under rigsantikvarembetet etableres en saglig tilsynsmyndighed med samme art beføjelser, som er givet en tilsvarende myndighed overfor bygninger af klasse A.

Tilsynsmyndigheden skal være vejledende for bestræbelser for at standse en videre nedbrydning af skroget samt for en løbende vedligeholdelse.

Såfremt kommunen ikke ser sig i stand til at overholde overdragelsesbetingelserne og ønsker sig frigjort fra disse, skal rigsantikvaren sammen med tilsynsmyndigheden træffe bestemmelse om, hvad der skal ske med fregatten. Eventuel ophugning skal i givet fald ske her i landet for kommunens regning og efter udtagelse af visse bevaringsværdige museale dele.

Kommunen må forpligte sig til fortsat at drive fregatten som museum på en effektiv og værdig måde, herunder et kvalitetsmæssigt forsvarligt souvenirsalg, idet det tages i betragtning, at det er et nationalt mindesmærke, der overlades kommunen.

Disse administrative bestemmelser var medtaget, da det måtte ses i øjnene, at støtteselskaberne måske ikke ønskede at medvirke i den almindelige administration af fregatten i kommunalt eje. Fortsatte de, kunne en opgavefordeling vel altid forhandles. Med samme baggrund foresloges en bestemmelse om, at i givet fald overgik til kommunen de fællesudvalget i 1960 pålagte ansvar for fregatten.

Midt i november modtoges fra forsvarsministeriet indkaldelse til fællesmøde den 30. november med repræsentanter fra Ebeltøft kommune. Deltagerantallet var i indkaldelsen begrænset til 3 repræsentanter fra hver side. Hensigten med mødet var fastsættelse af de nærmere vilkår for fregattens overdragelse til kommunen.

Det må her medtages, at chefen for søværnet, der i en årrække har interesseret sig stærkt for fregatsagen, var blevet holdt underrettet om denne sags forløb og meget positivt havde medvirket med vurdering af veje og muligheder. Nu fremkom et tilbud om personlig henvendelse til kulturministeren for på baggrund af fortidens forløb og løfter at søge at formå ministeren til at medvirke til at bevare fregatten som statseje. På grund af blandt andet politisk optagethed blev kontakt imidlertid først etableret i begyndelsen af januar 1977.

Til mødet den 30. november - der atter foregik på embedsmandsplan - forelå

dels de af støtteselskaberne reviderede overdragelsesbetingelser, dels et efter skete indsigelser på og siden mødet 5. november af ministeriet udarbejdet revideret forslag med følgende indhold:

1. Fregatten skal anvendes som museumsgenstand.
2. Fregattens restaurering og vedligeholdelse skal ske under medvirken af museumskyndige el. lign.
3. Såfremt fregatten ikke længere kan anvendes som museumsgenstand, skal forsvarsministeriet underrettes, inden ophugningen påbegyndes.
4. Fregatten må ikke overdrages til andre myndigheder eller private.
5. Ebeltoft kommune overtager alle rettigheder vedrørende fregatten og indtræder i de forpligtelser, der hidtil har påhvilet "Fællesudvalget for fregatten Jyllands bevarelse" og "Selskabet fregatten Jyllands venner".

Fra støtteselskaberne blev forslaget omgående karakteriseret som aldeles utilstrækkeligt. Til gengæld blev fra Ebeltofts side støtteselskabernes forslag selvfølgelig betegnet som uantageligt.

Der fremkom en erklæring fra rigsantikvaren, som var enig i støtteselskabernes forslag og som gik ind for, at nationalmuseet kom ind i billedet som overordnet tilsynsmyndighed og bestemmende for, hvilke arbejder der blev udført. Det grundlæggende for fregattens bevaring var en sikring af skroget ved doksætning. Ebeltoft-repræsentanternes standpunkt var, at byen ikke kunne forpligte sig til at etablere en dok indenfor en bestemt tidsfrist. De af byen bevilgede 300.000 kr. og fremtidige bevillinger ville blive anvendt efter byens suveræne bestemmelser til publikumsvenlige foranstaltninger på fregatten og nok ville man lytte til museale eksperter, men ikke acceptere nogen medindflydelse på beslutningerne.

Afstanden mellem synspunkterne var for stor til at der kunne bygges bro.

Ved mødets slutning gav forsvarsministeriet tilsagn om ved gennemgang af støtteselskabernes forslag til betingelser at søge udarbejdet et kompromis.

Dette kompromis forelå i midten af december og det meddeltes, at det havde været forelagt kommunen, "der nu kan tiltræde følgende betingelser:

1. Kommunen forpligter sig til fortsat at drive fregatten som museum på en effektiv og værdig måde under behørig hensyntagen til orlogsmæssig tradition, forsvarlig sikkerhedsmæssige forhold for publikum samt et kvalitetsmæssigt acceptabelt souvenirsalg.
2. Fregattens restaurering og vedligeholdelse tilrettelægges i samråd med museumskyndige.

3. Fregatten må ikke uden forsvarsministeriets samtykke overdrages til andre. Såfremt det - efter et sagkyndigt skøn - ikke længere er muligt at drive fregatten som museum, skal kommunen lade den ophugge her i landet. Inden opugning påbegyndes, skal forsvarsministeriet underrettes.
4. Det fællesudvalg til fregatten "Jyllands" bevarelse i forbindelse med overførelsen til Ebeltoft i 1960 pålagte fulde ansvar for fregattens vedligeholdelse, flydeevne og opsyn overgår ved overtagelsen til Ebeltoft kommune, der også overtager de rettigheder og forpligtelser fællesudvalget har haft i forbindelse med driften.
5. Kommunen medvirker til, at de midler som er eller vil blive tilvejebragt alene på initiativ af fællesudvalget for fregatten Jyllands bevarelse og selskabet fregatten Jylland venner, anvendes i overensstemmelse med disse støtteselskabers ønsker.

Der gøres endvidere opmærksom på, at kommunen ikke kan gå med til en forpligtelse om doksætning og ejheller, at der udpeges en egentlig tilsynsmyndighed.

Betingelserne er på flere punkter endnu vage og utilfredsstillende for sikring af fregatten, så forhandlingerne måtte fortsættes.

Det lykkedes nu endelig at få sagsbehandling bragt fra embedsmandsplan til ministerplan. Den 5. 1. 1977 fandt et møde sted hos forsvarsministeren med begrænset deltagertal. Her blev fregatsagen med relevant forhistorie, dokumenteret ved aktstykker, gennemgået og mødet konkluderede i et tilsagn fra ministeren om, at man ville underkaste sagen fornyede overvejelser under hensyn til de fremførte synspunkter og fortsætte forhandlingerne med støtteselskaberne. Der kom imidlertid kun een ændring ud af de fornyede overvejelser. Det meddeltes ved skrivelse af 17. januar, at Ebeltoft kommune kunne tiltræde, at ordene "i samråd med museumsmyndige" i pkt. 2 ændredes til "i samråd med en af nationalmuseet udpeget museumsmyndig".

Normal sagsbehandling ved afhændelse af noget statsejet ville nu foreskrive sagens oversendelse til finansudvalget for at opnå dettes tilslutning til overdragelsen. Men da hverken overdragsbetingelserne eller sagsfremstillingen for finansudvalget fandtes fyldestgørende, har støtteselskaberne meddelt forsvarsministeren, at man stadig ikke har kunne acceptere dem, men under henvisning til tidligere forhandling agter at anmode om en personlig samtale med kulturministeren og henstiller, at sagen ikke fremsendes til finansudvalget, før sådant møde har fundet sted.

Dette er sagens stade, da det forestående folketingsvalg har sat et midlertidigt stop for finansudvalgets arbejde.